

SLOVAČKA

PROFIL EMITIVNOG TRŽIŠTA - IZDANJE 2018.

HRVATSKA
Puna života

OPĆI PODACI O TRŽIŠTU

Slovačka Republika je srednjoeuropska zemlja koja se nakon osamostaljenja dana 1. siječnja 1993. (do tada je bila dijelom Čehoslovačke) uspješno uključila u strukture EU:

- 1. svibnja 2004. postala je članicom EU
- 21. prosinca 2007. postala je članicom šengenskog prostora
- 1. siječnja 2009. ušla je u eurozonu.

Susjedne zemlje: Republika Češka, Republika Poljska, Ukrajina, Republika Mađarska, Austrija.

Političko uređenje:

Državno uređenje: republika.

Politički sustav: parlamentarna demokracija.

Teritorijalno-upravna podjela: osam regija, 79 okruga, 138 gradova, 2.933 općine.

Regije*:

Bratislavska regija – 650.838 stanovnika

Trnavska regija – 562.372 stanovnika

Nitrianska regija – 678.692 stanovnika

Trenčianska regija – 587.364 stanovnika

Žilinska regija – 691.023 stanovnika

Banskobistrička regija – 649.788 stanovnika

Prešovska regija – 823.826 stanovnika

Košička regija – 799.217 stanovnika

Glavni grad*: Bratislava 429.564 stanovnika

Ostali veći gradovi*:

Košice (239.095), Prešov (89.138), Žilina (80.978), Banská Bystrica (78.484), Nitra (77.048), Trnava (65.382), Trenčín(55.537), Martin (54.978).

**podaci prema broju stanovnika na dan 31.12.2017.*

Površina: 49.036 km²

Stanovništvo: 5.445.087 građana (30.6.2018.)

Prema spolu (31.12.2016.)

žene 2.784.000

muškarci 2.651.343

Prema dobi:

0-14: 15,5 %

15-64: 69,5 %

65 i više: 15,0%

OPĆE KARAKTERISTIKE GOSPODARSTVA

Glavne industrijske grane su automobilska, kemijska i strojarska industrija te poljoprivreda. Do početka svjetske gospodarske krize Slovačka se smatrala jednom od zemalja s najdinamičnijim rastom gospodarstva u sred-

njoeuropskom prostoru, uglavnom zahvaljujući proizvodnji automobila. Automobilska industrija najveći je potencijal slovačkog gospodarstva.

Makroekonomski pokazatelji

	2016.	2017.	2018.*	2019.*	2020.*
BDP, tekuće cijene (mlrd. eura)	80,9	85,0	90,2	95,2	100,1
BDP po stanovniku (eura)	14.865	15.593	16.545	17.457	18.355
Realni rast BDP-a (%)	3,3	3,4	3,7	3,8	3,1
Uvoz robe (mlrd. eura)	66,9	71,5	78,9	84,3	91,8
Izvoz robe (mlrd. eura)	-65,3	-70,9	-77,6	-82,2	-88,8
Inflacija (%)	-0,5	1,4	2,5	2,2	2,0
Nezaposlenost (%)	9,5	7,1	5,6	5,4	5,3

Izvor: IMF, Eurostat, EUI. (*) procjena

Aktualno stanje gospodarstva

U 2017. bruto domaći proizvod Republike Slovačke iznosio je 84.985,2 milijuna eura (index 104,7). Deficit javnih financija dosegao je 884,4 milijuna eura (1,04% BDP-a), što predstavlja povijesno najniži deficit u omjeru prema BDP-u. Istovremeno, Slovačka je u 2017. godini smanjivala deficit i javni dug, koji je dosegao razinu 50,9% BDP-a. U 2019. godini bi dug Slovačke trebao predstavljati 47,3 % BDP-a (nešto više od 43,97 milijardi eura). Predviđa se da bi Slovačka ekonomija u 2018. godini trebala rasti stopom od 4,2%, a u 2019. bi se rast trebao ubrzati na 4,5 %, dok se za 2020. planira rast od 4 %. Cilj je postići uravnoteženo gospodarstvo najkasnije do 2020.

BDP *per capita*: 15.630 eura.

Stopa nezaposlenosti u 2017. godini pala je na 8,1 %, dok u drugom kvartalu 2018. iznosi 6,6 %. U 2019. godini bi razina nezaposlenosti trebala biti na razini 6,4 %.

Prosječna nominalna mjesečna plaća zaposlenika u gospodarstvu u 2017. iznosila je 954 eura. Prosječna nominalna mjesečna plaća u drugom kvartalu 2018. iznosila je 1.004 eura. U 2019. godini se prosječna nominalna plaća očekuje na razini 1.077 eura.

Prosječna stopa inflacije u 2017. godini bila je na razini od 1,3%. Međugodišnja inflacija u kolovozu 2018. iznosila je

2,8% dok se u 2019. godini inflacija očekuje na razini od 2,5%.

Vanjskotrgovinsku bilancu u 2017. godini obilježio je izvoz u vrijednosti od 74.813 milijardi eura, što u usporedbi s 2016. predstavlja rast ukupnog izvoza od 6,8%. Uvoz je ostvaren u vrijednosti od 71.817 milijardi eura, što predstavlja međugodišnji rast od 8,2 %. Saldo vanjske trgovine za 2017. godinu iznosio je 2.996 milijardi eura. Najveći aktivni saldo Slovačka je imala s Njemačkom (3.589 milijardi eura), Ujedinjenim kraljevstvom (2.731 milijardi eura), Austrijom (2.437 milijardi eura) i Francuskom (2.425 milijardi eura).

Utjecaj globalnih gospodarskih kretanja na domicilno gospodarstvo

Svjetska gospodarska kriza upozorila je na dvije problematične točke slovačkog gospodarstva – visoku ovisnost slovačke industrije o automobilskoj industriji te činjenicu da slovačka privreda u velikoj mjeri ovisi o inozemnoj potražnji. Najavljen pozitivan razvoj u gospodarstvu trebao bi se projicirati i na potrošnju u domaćinstvima. Međutim, rast gospodarstva do određene mjere usporava, već neko vrijeme prisutan, europski embargo na trgovinu s Rusijom.

Otvorena slovačka ekonomija ponajprije ovisi od uspjeha Europe kao cjeline. Otvorenost, kao i ovisnost cijeloga

gospodarstva o malom broju industrijskih grana, čini je podložnom recesijskim utjecajima. Slovačka ekonomija je i tijekom 2018. godine nastavila s rastom, čiji je „motor“ prvenstveno izvoz i rast potrošnje domaćinstava. Očekuje se kako će ekonomska aktivnost nastaviti solidnim rastom i u idućoj godini, što će podržati tržište rada i trajno stvaranje radnih mjesta.

U usporedbi s mnogim europskim zemljama, situacija u Slovačkoj je zadovoljavajuća zahvaljujući i stabilnom financijskom sektoru.

MEDIJI I OGLAŠAVANJE NA TRŽIŠTU

(podaci prema istraživanju agenture Market &Media & Lifestyle; razdoblje I. i II. kvartal 2018.)

Prikaz glavnih medija (TV, dnevni listovi, magazini) po segmentima (turistički, politički sportski).

TV

- TV Markíza – privatna televizija – najgledanija TV u Republici Slovačkoj, pokrivenost cijela Slovačka, gledanost 32%
- TV JOJ – privatna televizija – pokrivenost cijela Slovačka, gledanost 24%
- RTVS 1 – slovačka državna televizija – pokrivenost cijela Slovačka, gledanost 17%
- TA 3 – privatna televizija (slovački CNN) – pokrivenost cijela Slovačka, gledanost 1,8 %

Radio

- Radio Expres – privatni radio, pokrivenost cijela Slovačka, slušanost 23%
- Radio Slovensko 1 – slovački državni radio – pokrivenost cijela Slovačka, slušanost 21%
- Fun radio – privatni radio, pokrivenost cijela Slovačka slušanost 12 %
- Radio Europa 2 – privatni radio, pokrivenost cijela Slovačka slušanost 8 %
- Radio Vlna - privatni radio, pokrivenost cijela Slovačka slušanost 8 %
- Radio Regina – slovački državni radio 2, pokrivenost cijela Slovačka slušanost 7 %
- Radio Jemné melódie – privatni radio, pokrivenost cijela Slovačka slušanost 7 %

Tisak

Glavni dnevni listovi:

- Nový čas – čitanost 14%, pokrivenost cijela Slovačka
- Pravda – čitanost 6%, pokrivenost cijela Slovačka
- Plus 1 deň – čitanost 6%, pokrivenost cijela Slovačka
- SME – čitanost 5%, pokrivenost cijela Slovačka
- Šport – čitanost 4%, pokrivenost cijela Slovačka
- Hospodárske noviny – čitanost 3%, pokrivenost cijela Slovačka
- Korzár – čitanost 3%, regionalni dnevnik, istočna Slo-

vačka

- Új Szó (novine mađarske nacionalne manjine) - čitanost 2%
- Denník N – čitanost 2%, pokrivenost cijela Slovačka

Glavni časopisi

Tjednici

- Plus 7 dní – čitanost 7%, pokrivenost cijela Slovačka
- Báječná žena – čitanost 6%, pokrivenost cijela Slovačka
- Život – tjednik, čitanost 5%, pokrivenost cijela Slovačka
- Nový Čas pre ženy – tjednik, čitanost 5% pokrivenost cijela Slovačka
- Eurotelevízia – tjednik, čitanost 3%, pokrivenost cijela Slovačka
- Slovenka – tjednik, čitanost 3%, pokrivenost cijela Slovačka
- Trend – ekonomski tjednik, čitanost 2%, pokrivenost cijela Slovačka

Dvotjednici

- TV max – čitanost 6%, pokrivenost cijela Slovačka
- Relax - čitanost 2%, pokrivenost cijela Slovačka
- Tele plus - čitanost 2%, pokrivenost cijela Slovačka
- Žena a život – čitanost 1%, pokrivenost cijela Slovačka

Mjesečnici

- Zdravie - čitanost 7%, pokrivenost cijela Slovačka
- Záhradkár - čitanost 7%, pokrivenost cijela Slovačka
- Eva – čitanost 5%, pokrivenost cijela Slovačka
- Emma – čitanost 5%, pokrivenost cijela Slovačka
- Auto magazin - čitanost 3%, pokrivenost cijela Slovačka
- Evita magazin - čitanost 3%, pokrivenost cijela Slovačka
- Forbes - čitanost 1,8%, pokrivenost cijela Slovačka

Specijalizirani tisak – turizam

- GEO – mjesečnik, naklada 20.000, pokrivenost cijela Slovačka
- Traveler – tromjesečnik, naklada 8.000 primjeraka, pokrivenost cijela Slovačka

Najposjećenije web stranice

- www.sme.sk
- www.azet.sk/pokec.sk/
- www.zoznam.sk
- www.atlas.sk
- www.cas.sk
- www.topky.sk
- www.dennikn.sk
- www.pluska.sk
- www.aktuality.sk
- www.etrend.sk
- www.pravda.sk
- www.hnonline.sk
- www.tvnoviny.sk
- www.netky.sk
- www.24hod.sk
- www.noniny.sk
- www.centrum.sk
- www.markiza.sk
- www.aktuality.sk
- www.cestovanie.sk
- www.dovolenka24.sk
- www.dobrodruh.sk

PROFIL EMITIVNOG TURISTIČKOG TRŽIŠTA

Slovaci su i u sezoni 2017. birali već tradicionalno provjerenе destinacije. Na godišnji odmor putovalo je oko 45 % građana, većinom na jedan godišnji odmor u ljetnim mjesecima za vrijeme školskih praznika. Već tradicionalno, orijentirani su na boravke na moru.

Oko 25 % slovačkih turista putuje u inozemstvo. U 2017. godini organizirano je u inozemstvo putovalo 11,63 % Slovačka dok je približno 35 % populacije za odmor odabralo domaće destinacije. Omjer godišnjih odmora u inozemstvu i u vlastitoj zemlji bio je dulje vremena stabiliziran. Veću promjenu donijela je sezona 2015. kada je značajno povećani interes Slovačka za godišnje odmоре u domaćim

turističkim središtima. Ovaj trend se još izrazitije nastavio kroz 2016. i 2017. ne samo zbog sigurnosne situacije u svijetu, već i zbog izrazito poboljšane ponude i razine usluga domaćih turističkih središta.

Omiljene odmorišne destinacije

U inozemstvo organizirano putuje približno 12% populacije. Prema podacima Statističkog ureda Republike Slovačke, u 2017. na odmor u inozemstvo organizirano je putovalo 633.502 slovačka turista (rast od 7% u odnosu na 2016.) koji su ostvarili 4.780.667 noćenja (- 4,3% u odnosu na 2016.).

Zemlja	Dolasci	Indeks dolasci 2016./2015.	Noćenja	Indeks noćenja 2016./2015.	Prosječan broj noćenja
1. Bugarska	117.395	97,4	922.534	99,9	7,9
2. Hrvatska	94.068	91,5	757.492	51,6	8,1
3. Grčka	78.422	114,4	678.034	116,8	8,6
4. Italija	60.405	86,6	478.300	94,8	7,9
5. Turska	60.121	149,0	534.087	149,9	8,9
6. Španjolska	24.961	109,8	181.804	108,1	7,3
7. Egipat	21.865	182,4	193.894	182,3	8,9
8. Tunis	11.224	179,9	111.262	184,1	9,9

Slovaci su organizirano uglavnom putovali u Bugarsku (koja je nastavno na trend iz 2015. i 2016. i u 2017. nastavila biti najposjećenijom odmorišnom destinacijom u organiziranom prometu), Hrvatsku, Grčku i Italiju. Iz podataka proizlazi da je u 2017. godini organizirano putovala 41.709 slovačkih turista više nego u 2016. godini. Međutim, unatoč povećanju broja turista koji su ostvarili putovanje, prosječna duljina boravka se smanjila. Prosječna duljina boravka u 2017. iznosi 7,5 dana dok je u 2016. iznosila 8,4 dana. Iz navedenog je jasan novi trend prema kojemu Slovaci preferiraju više kratkih odmora tijekom godine, nasuprot jednom duljem godišnjim odmorom.

Također, većina navedenih zemalja su avio destinacije, stoga dani boravka odražavaju rotacije avionskog prijevoza. Podaci za 2017. godinu ukazuju i na veći interes Slovačka za komfornim putovanjem, što se odrazilo kroz povećanje interesa za avionskim prijevozom. U sezoni 2017. iz slovačkih zračnih luka organizirano je putovalo 367.500 turista, što predstavlja rekordni rast od 36,5% u usporedbi s prethodnom godinom. Zrakoplovne povezanosti na relaciji Slovačka- Hrvatska nema.

Hrvatska je bila jedna od „top“ destinacija u organiziranom prometu (iako se dolasci u navedenom segmentu smanjuju), ali je istovremeno dominirala u individualnom prometu, zahvaljujući kojem je već 17. godinu za redom najtraženija inozemna odmorišna destinacija Slovačka.

Odnos organiziranog i individualnog prometa u gore navedenim zemljama je sljedeći:

Država	Organizirano (%)	Individualno (%)
Hrvatska	21	79
Grčka	70	30
Bugarska	82	18
Italija	51	49
Španjolska	80	20
Tunis	98	2
Turska	88	12
Egipat	99	1

Hrvatska

Prednosti

- generacijski omiljeno odredište – već godinama turistička destinacija broj jedan za provođenje obiteljskog godišnjeg odmora
- omiljena destinacija nautičara
- dobra pristupačnost iz Slovačke
- razvedena obala, lijepe plaže, čistoća mora, ekološka
- očuvanost, ljepota krajolika
- sigurnost, gostoljubivost, bliskost jezika
- izvrsna mreža autocesta

Nedostaci

- vremenske prilike (iako se radi o okolnostima vis major)
- nedovoljna ponuda zabave (npr. vodeni parkovi)
- veliki interes stranih turista
- pretrpane plaže
- gužve u odmorišnim središtima

Grčka

Nedostaci

- zračni promet s obzirom na veću udaljenost koji značajno povećava troškove godišnjeg odmora
- prijevoz, prvenstveno za individualne turiste koji putuju automobilom (problematici uvjeti prijevoza kroz tranzitne zemlje – Bugarska, Rumunjska)
- relativno visoka vanpansionska potrošnja
- kategorizacija hotela ne odgovara uvijek europskim standardima
- problem izbjeglica, uglavnom na grčkim otocima

Italija

Prednosti

- tradicionalna destinacija primarno orijentirana na kulturni turizam, ali i za ljetni godišnji odmor
- široka ponuda aranžmana (vodeni parkovi na moru, eno-gastro ponuda)

Nedostaci

- pretrpane plaže, uglavnom bez zelenila
- u glavnoj turističkoj sezoni, prometni zastoji na autocestama

Bugarska

Prednosti

- cijene
- jedna od najsigurnijih turističkih destinacija

Nedostaci

- zračni prijevoz povećava cijenu godišnjeg odmora nerazmjerno troškovima boravka
- prijevoz autobusima i automobilima je neugodan
- mreža cesta koje nisu na potrebnoj razini

Turska

Prednosti

- dobar odnos cijene i kvalitete usluga
- destinacija sa stabilnim vremenom
- dobra opremljenost odmarališta i atrakcija za djecu
- *all inclusive* ponuda

Nedostaci

- sigurnosna situacija u regiji i samoj Turskoj

Egipat i Tunis

Prednosti

- povoljne cijene (zračni prijevoz poskupljuje jeftine aranžmane)
- duga ljetna sezona s garancijom lijepog vremena

Nedostaci

- loša higijena i često niska kvaliteta usluga uglavnom u nižim kategorijama
- političke turbulencije te terorizam u regiji

Među omiljene destinacije spadaju također susjedne zemlje Slovačke - Češka, Mađarska, Austrija.

Češka

Prednosti

- standardni uzajamno dobri odnosi stanovnika Češke i Slovačke
- obiteljske veze
- izvanredno dobro poznavanje zemlje
- nepostojeća jezična barijera
- sigurnost

Nedostaci

- nema dovoljno vodenih površina za ljetni godišnji odmor.

Mađarska

Prednosti

- mala udaljenost i pristupačnost

Nedostaci

- relativno visoke cijene smještaja i vanpansionske potrošnje koje su djelomično kompenzirane slabijim tečajem forinte u odnosu na euro
- interes uglavnom za toplice, wellness i eno-gastro turizam

Austrija

Prednosti

- ponajprije zimska turistička destinacija
- kvalitetno opremljeni skijaški centri i kvalitetne usluge

Nedostaci

- relativno visoke cijene

Navedene prednosti i nedostaci pojedinih turističkih destinacija u suštini su identični kako s gledišta organizatora putovanja, tako i s gledišta slovačkih turista.

Navike putovanja

Preferirana vrsta prijevoza:

- zrakoplov (73 %)
- autobus (7 %)
- automobil (17 %)
- vlak (3 %)

Način organiziranja odmora može se općenito podijeliti na odlazak preko agencija (55%) i individualno (45 %). Za hrvatske destinacije udjel bukiranja putem turističkih agencija iznosi 21%, dok individualno putuje 79% Slovaka (podaci temeljeni na rezultatima 2017.). Odabir godišnjeg odmora putem interneta u Slovačkoj, za hrvatske destinacije i općenito, nadalje raste.

Preferirana vrsta smještaja u inozemstvu:

- hoteli – 85 %
- privatni smještaj – 10 %
- kampovi – 5 %

Svake godine povećava se zanimanje za hotele više kategorije s *all inclusive* ponudom. Istovremeno, interes za privatni smještaj u Hrvatskoj i dalje je visok.

Slovaci najčešće putuju tijekom glavnog godišnjeg odmora, u trajanju od osam do 14 dana, uglavnom u srpnju i kolovozu tijekom školskih praznika (oko 70 %). Najrašireniji i dalje ostaje „klasičan“ odmor na moru (interes za nautiku i sportske aktivnosti). Ostali motivi putovanja su opuštanje, vikend izleti u europske metropole, kulturne manifestacije, rekreacijske aktivnosti, posjet obitelji i prijateljima, shopping turizam i službena putovanja.

Glavni motivi putovanja kod dugih boravaka u inozemstvu u 2016.:

- rekreacijski odmor na moru i sport – 75 %
- posjet rodbini i prijateljima – 12 %
- izleti – 7 %
- agroturizam – 1 %
- wellness – 1,5 %

- kultura – 1 %
- sport – 0,5 %
- ostali motivi – 2 %

Glavni motivi putovanja kod kratkih boravaka u inozemstvu u 2016.:

- rekreacijski odmor i sport – 20 %
- posjet rodbini i prijateljima – 30 %
- izleti – 40 %
- agroturizam – 2 %
- ostali motivi – 8 %

Izvor: Zavod za statistiku RS

Trošak za godišnji odmor za jedan boravak prosječno iznosi od 600 do 1.000 eura po osobi.

Pregled organizatora putovanja na tržištu

Turističko tržište u Slovačkoj je već nekoliko godina stabilno te ne dolazi do izrazitijih pomaka. Na tržištu posluju godinama provjereni i etablirani turoperatori i turističke agencije.

Vodeći organizatori putovanja:

Globtour Group	www.globtour.sk
Satur Travel	www.satur.sk
TIP Travel	www.tiptravel.sk
Koala Tours	www.koala.sk
Hydrotour	www.hydrotour.sk
CK Fifo	www.fifo.sk
Turancar	www.turancar.sk
Aeolus	www.aeolus.sk

Svi navedeni organizatori putovanja u ponudi uglavnom imaju i hrvatske destinacije.

Organizatori putovanja specijalizirani za Hrvatsku:

CK Aquamarin	www.aquamarin.sk
Intermedial	www.intermedial.sk
N.I.K. Slovakia	www.nik-slovakia.sk
CK More	www.more.sk
Pegas Tour	www.pegastour.sk
Ria Tour	www.riatourck.sk
Sun Travel	www.suntravel.sk
Trgoturs	www.trgoturs.sk
Ferrotour	www.ferrotour.sk
CK May Way	www.myway.sk
CK Atlas Adria	www.atlas-adria.sk
CK Franka	www.ckfranka.sk
Vítkovice Tours.Sk	www.ckvt.sk
Adriahome	www.adriahome.com
Jomatour	www.jomatour.s
CK Afrodita	ckafrodita.sk
D-Etrac	www.detrac.sk

Ostali specijalisti:

- nautički turizam – CK My Way, Felyma Yacht, Maxo Yachting, Yacht Travel
- egzotika, turistička putovanja – CK Bubo
- vjerski turizam – PAX Tour
- dječji kampovi – CK Úsmev, CK Cevarm
- sportske manifestacije – MARS Sport Travel
- automobilisti – CK Auto Tour
- omladinska putovanja, jezični tečajevi – CKM 2000 Travel
- kampovo – Jomatour
- VIP klijentela – VIP Travel

OSVRT NA 2018.

OSVRT NA STANJE NA EMITIVNOM TURISTIČKOM TRŽIŠTU

Početak rujna objavljeni su prvi rezultati istraživanja agencije Go4insight provedenog u tijeku visoke sezone (srpanj, kolovoz) na temu ponašanja Slovaka kod odabira destinacije za ljetni godišnji odmor.

- za putovanje se odlučilo nešto manje od polovice populacije Slovačke (46%), dok četvrtina ljetni odmor nije mogla ostvariti zbog financijske ili zdravstvene situacije
- otprilike dvije trećine ispitanika je visokoobrazovano, dok 70% raspolaže s neto primanjima većim od 900 eura mjesečno
- tri četvrtine ispitanika ostvari jedno putovanje (ljeti), približno petina se odluči na dva ljetna odmora (ljetna) dok manji broj ispitanika ostvari tri ili više odmora
- povećani udio ispitanika koji nisu bili na ljetnom odmoru prevladava kod populacije starije od 60 godina života (75%), s ispodprosječnim prihodima te iz malih naselja s manje od 1 000 stanovnika.
- trećina Slovaka je odlučila provesti ljetni odmor u Slovačkoj
- Slovaci koji su ljetni odmor proveli u inozemstvu preferirali su Hrvatsku (30%), a potom Italiju, Češku, Grčku i Tursku
- među mlađom populacijom (do 30 godina), Hrvatska je bila izbor prije Slovačke

Navedeno ispitivanje potvrđuje da su domaća turistička odmorista postala velika konkurencija etabliranim stranim odmoristima, primarno zbog sigurnosti, poboljšanja ponude i razine usluga.

Unatoč činjenici da je slovačko tržište relativno malo, posjeduje razvojni potencijal, budući da Slovaci rado putuju. U narednim godinama na broj turista i broj putovanja primarno će utjecati sigurnosna situacija u svijetu, kao i kupovna moć stanovništva. Očekuje se da će se broj individualnih turista koji putuju u Hrvatsku povećavati i da će Hrvatska, kao tradicionalna inozemna destinacija, zadržati dominantnu poziciju.

Omiljene odmorisne destinacije

Prema preliminarnim procjenama turističkih agencija za ovogodišnju sezonu, Slovaci su ponajprije birali tradicionalne, provjerene i sigurne destinacije. Najveći interes u organiziranom turizmu bio je već tradicionalno prisutan za odmorisne boravke na moru. Kod avionskih aranžmana, interes klijentele uglavnom je usredotočen na Bugarsku, Grčku, Italiju i Španjolsku, a ponovno je probuđen i interes za turska obalna odredišta. U individualnom i autobusnom prijevozu najtraženija destinacija ostala je Hrvatska.

Predstavnici SACKA-a (Udruženje slovačkih putničkih agencija i turističkih tvrtki) predviđaju da će lider u organiziranom prometu u turističkoj sezoni 2018. nedvojbeno biti Turska. Nakon dvije godine stagnacije, interes Slovaka za Turskom ponovno se budi unatoč nestabilnoj političkoj situaciji.

Hrvatska je jedna od najtraženijih destinacija u organiziranom turizmu, ali posljednjih godina primarno je postala destinacija individualne publike (u 2017. godini 79% Slovaka u Hrvatsku je doputovalo individualno). Prema preliminarnim procjenama te ostvarenim rezultatima, pozicija Hrvatske kao najtraženije inozemne turističke destinacije nije ugrožena niti u ovoj sezoni.

U sezoni 2018. nije došlo do značajnijih promjena u redoslijedu omiljenih destinacija. Glavni kriterij prilikom odabira ostala je sigurnosna situacija, a potom cijena aranžmana, kvaliteta i garancija dobrog vremena.

Pregled organizatora putovanja

Na slovačkom tržištu godinama djeluju provjereni i etablirani organizatori putovanja i putničke agencije. Tržišni lideri se u 2017. nisu promijenili i nije bio zabilježen stečaj niti jednog slovačkog turističkog subjekta (zakonom je propisano da agencije moraju imati osiguranje za slučaj stečaja putničke agencije).

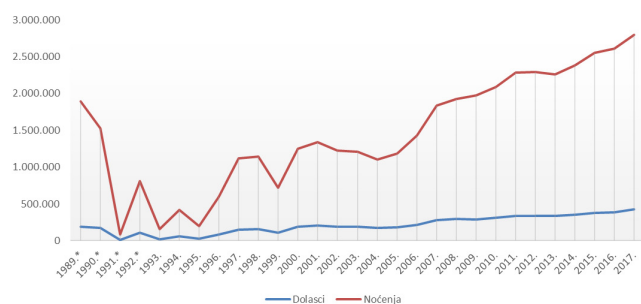
U posljednje vrijeme sve popularnije postaju *online* putničke agencije, a među najvećima je *invia.sk*.

PROCJENA UDJELA TRŽIŠTA U UKUPNOM HRVATSKOM TURISTIČKOM REZULTATU

SLOVAČKA	Dolasci			Noćenja		
	apsol.	indeks	1989.=100	apsol.	indeks	1989.=100
1989.*	192.680		100	1.893.043		100
1990.*	171.349	89	89	1.524.570	81	81
1991.*	12.322	7	6	82.493	5	4
1992.*	107.755	874	56	806.176	977	43
1993.	23.327	22	12	161.472	20	9
1994.	59.048	253	31	417.948	259	22
1995.	27.071	46	14	200.228	48	11
1996.	84.000	310	44	600.000	300	32
1997.	153.930	183	80	1.119.837	187	59
1998.	161.664	105	84	1.142.600	102	60
1999.	107.629	67	56	723.090	63	38
2000.	187.344	174	97	1.249.188	173	66
2001.	202.905	108	105	1.335.005	107	71
2002.	191.176	94	99	1.223.480	92	65
2003.	187.955	98	98	1.204.963	98	64
2004.	176.294	94	91	1.100.947	91	58
2005.	184.891	105	96	1.183.499	107	63
2006.	217.986	118	113	1.428.346	121	75
2007.	280.586	129	146	1.831.655	128	97
2008.	299.318	107	155	1.927.093	105	102
2009.	292.450	98	152	1.974.402	102	104
2010.	310.031	106	161	2.084.013	106	110
2011.	335.021	108	174	2.282.066	110	121
2012.	337.429	101	175	2.294.100	101	121
2013.	337.035	100	175	2.258.279	98	119
2014.	355.000	105	184	2.382.996	106	126
2015.	380.942	107	198	2.550.018	107	135
2016.	389.698	102	202	2.605.519	102	138
2017.	425.173	109	221	2.794.329	107	148

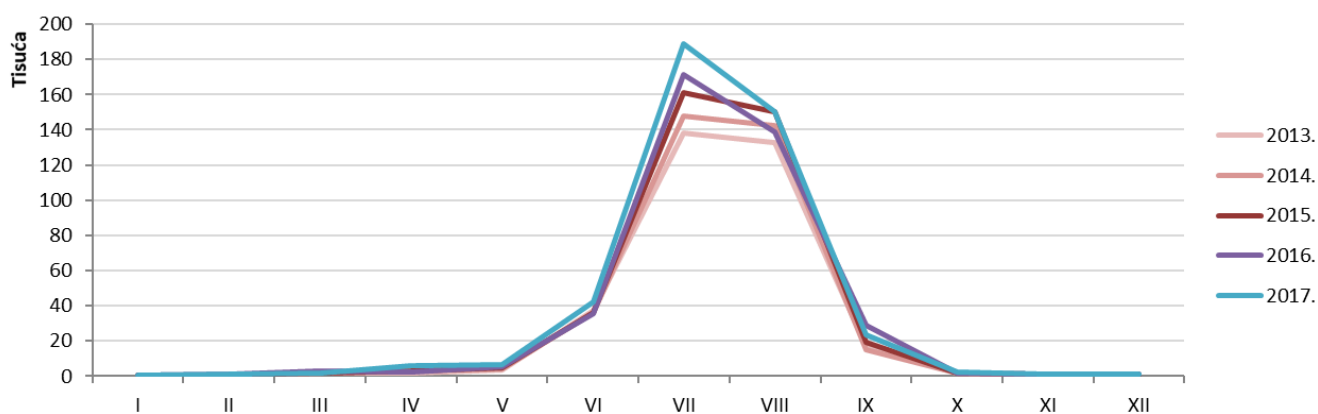
Izvor: DZS

Dolasci i noćenja slovačkih turista, razdoblje 1989. - 2017.

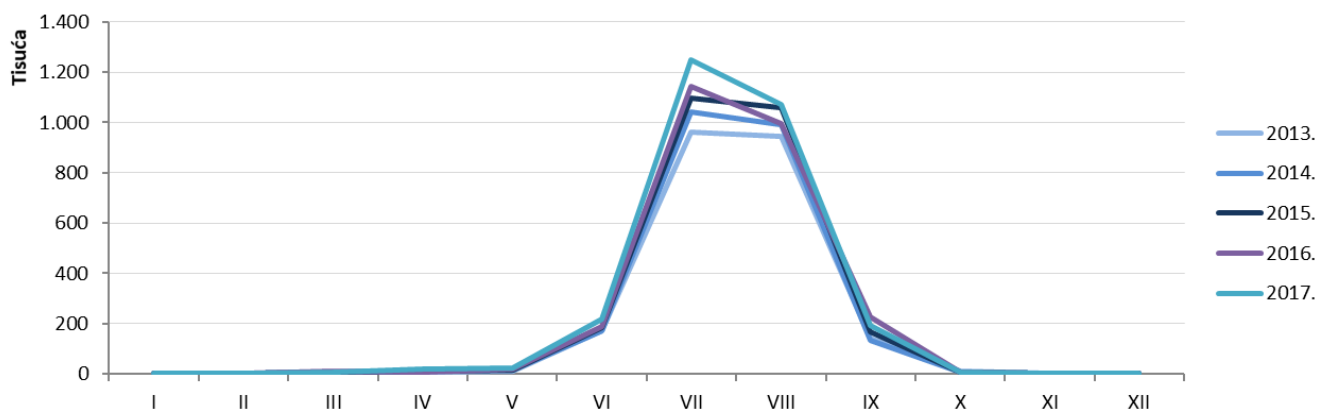
Izvor: DZS

Dolasci po mjesecima

Izvor: DSZ

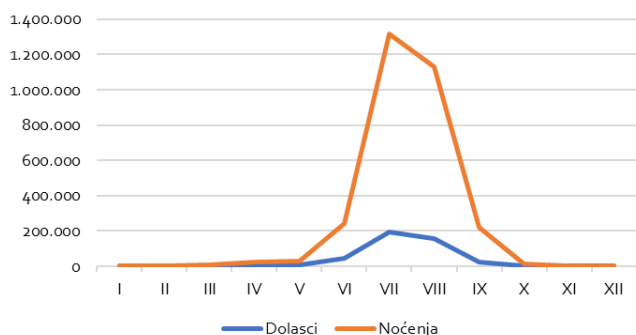
Noćenja po mjesecima

Izvor: DSZ

REZULTATI ZA 2017. PREMA SUSTAVU eVisitor

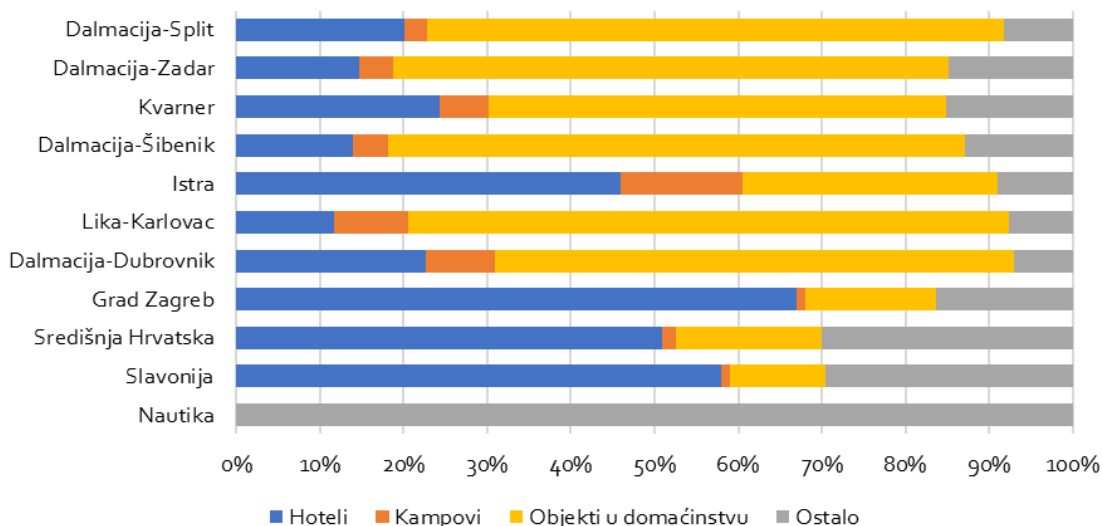
Dolasci i noćenja slovačkih turista, 2017.

Top deset gradova/općina po noćenjima

Grad općina	noćenja
Crikvenica	121.648
Vodice	120.881
Baška Voda	109.170
Zadar	93.452
Vir	91.725
Šibenik	86.700
Gradac	80.230
Makarska	75.826
Podgora	71.553
Tučepi	67.051

Noćenja slovačkih turista po klasterima prema vrstama smještaja, 2017.

Dolasci i noćenja po klasterima

	dolasci	noćenja
Dalmacija-Split	110.170	825.803
Dalmacija-Zadar	83.918	622.051
Kvarner	82.457	524.553
Dalmacija-Šibenik	51.295	373.782
Istra	59.013	360.177
Lika-Karlovac	22.635	93.917
Nautika	14.083	90.193
Dalmacija-Dubrovnik	11.999	86.349
Grad Zagreb	7.936	13.818
Središnja Hrvatska	3.986	6.288
Slavonija	1.055	1.767
Ukupno	448.547	2.998.698

Dolasci po dobi i spolu

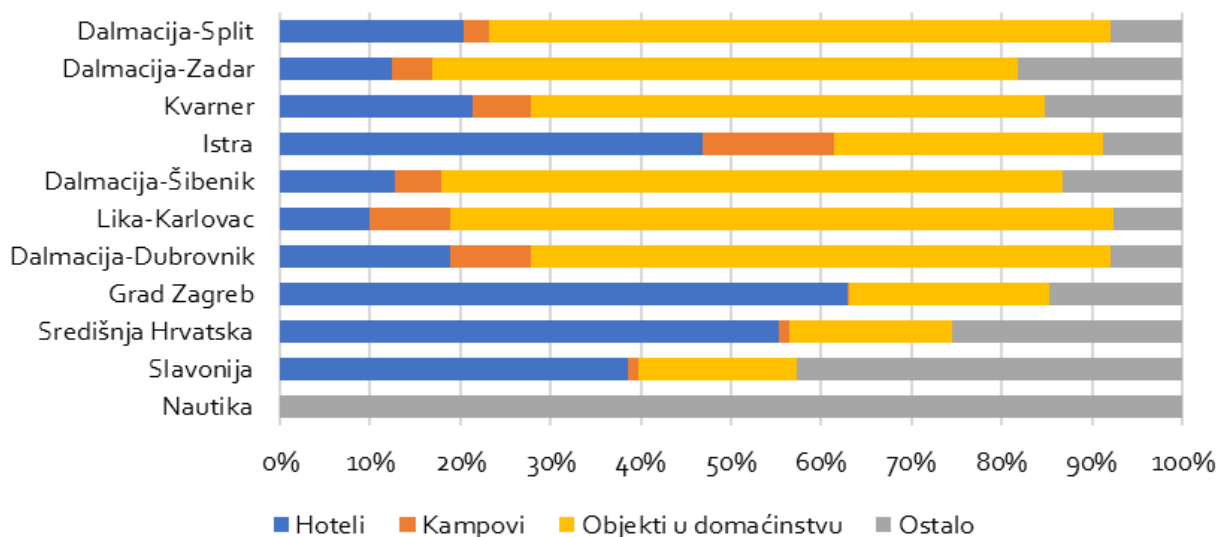
	muškarci	žene
0-5 godina	3,8%	3,6%
6-11 godina	4,7%	4,6%
12-17 godina	3,7%	3,8%
18-24 godina	3,3%	4,0%
25-34 godina	7,8%	8,7%
35-44 godina	12,5%	12,0%
45-54 godina	7,7%	6,8%
55-64 godina	4,6%	4,8%
> 65 godina	1,8%	2,0%

REZULTATI ZA RAZDOBLJE SIJEČANJ – STUDENI 2018. PREMA SUSTAVU eVisitor

Top deset gradova/općina po noćenjima

Grad općina	noćenja
Vodice	120.903
Crikvenica	119.072
Vir	108.198
Zadar	89.757
Gradac	79.737
Baška Voda	78.081
Šibenik	78.069
Nin	75.138
Makarska	71.782
Podgora	67.218

Noćenja slovačkih turista po klasterima prema vrstama smještaja, I-XI 2018.

Dolasci i noćenja po klasterima

	dolasci	noćenja
Dalmacija-Split	105.257	786.349
Dalmacija-Zadar	89.353	667.326
Kvarner	82.226	514.247
Istra	63.503	383.803
Dalmacija-Šibenik	51.672	381.134
Lika-Karlovac	21.584	90.679
Nautika	14.128	88.511
Dalmacija-Dubrovnik	10.539	75.235
Grad Zagreb	7.911	13.018
Središnja Hrvatska	4.483	7.036
Slavonija	1.085	2.321
Ukupno	451.741	3.009.659

Dolasci po dobi i spolu

	muškarci	žene
0-5 godina	3,9%	7,3%
6-11 godina	4,8%	9,4%
12-17 godina	3,6%	7,6%
18-24 godina	3,1%	7,4%
25-34 godina	7,5%	16,7%
35-44 godina	12,8%	23,9%
45-54 godina	8,1%	13,9%
55-64 godina	4,7%	9,5%
> 65 godina	1,9%	4,2%

Aktualni imidž Hrvatske

Hrvatska je na slovačkom tržištu veoma dobro etablirana i predstavlja tradicionalnu, omiljenu turističku destinaciju u koju se Slovaci generacijama vraćaju. Unatoč jakoj konkurenciji, Hrvatska je dugotrajno omiljena turistička destinacija (već 18 godina za redom turistička destinacija br. 1).

Unatoč gore navedenom, tijekom ljetnih mjeseci tekuće godine slovački su mediji nerijetko ukazivali i na negativne pojave poput dugotrajnog čekanja na graničnim prijelazima, onečišćenju mora, visokim cijenama, najave daljnjeg podizanja cijena u 2019. itd. Navedene su opaske mogle utjecati na konačni ishod prilikom donošenja odluke o odabiru destinacije za odmor, pogotovo uzevši u obzir da gotovo 80% Slovaka u Hrvatsku putuje individualno.

Procjena je da bi u 2018. moglo biti ostvareno gotovo 449.000 dolazaka slovačkih turista, kao i tri milijuna noćenja.

Omjer individualnog i organiziranog prometa mijenja se kontinuirano u korist individualnog segmenta, budući da Slovaci dobro poznaju hrvatske destinacije, ponuda smještaja na internetu je široka, a s obzirom na blizinu mogu se odlučiti za putovanje u zadnjem trenutku.

Zastupljenost Hrvatske u programima organizatora putovanja

Svi vodeći organizatori putovanja nude široki spektar hrvatskih destinacija, kao i široku ponudu aranžmana. U katalozima organizatora putovanja i putničkih agencija hrvatska turistička ponuda i dalje ostaje glavni dio ponude. Većina putničkih agencija navodi da su hrvatski odmorišni aranžmani i u ovogodišnjoj sezoni bili najprodavaniji. Očekuju rezultat minimalno na razini prošle godine, a neke navode i povećanje prometa.

Zrakoplovna povezanost s Hrvatskom

S obzirom na blizinu i činjenicu da većina Slovaka u Hrvatsku putuje automobilom, sa slovačkog tržišta nema zrakoplovnih čartera. Već nekoliko godina zaredom ne postoji niti jedna redovna sezonska avionska veza iz Slovačke u Hrvatsku. Najbliža avionska veza moguća je s bečkog aerodroma Schwechat. Povećanjem zahtjeva Slovaka za udobnošću putovanja raste i interes za zrakoplovnim prijevozom. Izostanak direktnog sezonskog zrakoplovnog prijevoza iz Slovačke prema Hrvatskoj negativno se odrazio upravo na turistički promet krajem srpnja i početkom kolovoza. Slovački mediji dramatično su izvještavali o gužvama na hrvatskim autocestama i kilometarskim kolonama. Ovakve prometne informacije neke su turiste odvratile od dolaska na godišnji odmor u Hrvatsku te su se u posljednjem trenutku odlučili za drugu destinaciju dostupnu automobilom.

Početak rujna pojavile su se medijske najave uvođenja direktnih letova u ljetnoj sezoni 2019. iz Bratislave prema hrvatskih zračnim lukama. Navedeno predstavlja dobru vijest za slovačke turiste (uključujući i one koji su do sada izbjegavali Hrvatsku zbog nepostojanja komfornije opcije putovanja), ali i za hrvatski turizam općenito.

Autobuseri

Autobusni prijevoz iz Slovačke u hrvatske destinacije osiguravali su organizatori putovanja prema vlastitom programu prodaje (najviše Globtour Group, redovne sezonske linije za cijelu obalu). Autobusni prijevoz koriste i individualni turisti bez kupovine aranžmana. Kompanija SAD (Slovenská autobusová doprava) osiguravala je redovne sezonske linije za Šibenik, Split, Omiš i Makarsku od lipnja do rujna, tvrtka RegioJet iz Bratislave za Split (na liniji Zadar – Biograd – Šibenik - Primošten – Split) i njemački autobusni prijevoznik FlixBus.

PREDVIĐANJA ZA 2019.

TURISTIČKA SEZONA 2019. – OPĆI POKAZATELJI

Preliminarna procjena turističkog tržišta / ukupnih odlazaka na godišnji odmor u inozemstvo

Ekonomski pokazatelji Slovačkog tržišta za sad su povoljniji što se reflektira i na potrošnju, posljedično i u domeni godišnjih odmora. Umjesto potrošnje roba, Slovaci više traže doživljaje. Omiljena su im kratka *city break* putovanja, renesansu doživljavaju aqua parkovi i toplice, a raste i posjećenost glazbenih i gastronomskih festivala. Putovanja i odmori na moru postaju nezaobilaznim i dugoročno planiranim dijelom izdataka slovačkih domaćinstava. Stručnjaci očekuju kako će, ukoliko se ne pojave izvanredni sigurnosni rizici, interes slovačkih turista za korištenjem godišnjih odmora u inozemstvu i dalje rasti. Glede interesa Slovačka za hrvatske destinacije, očekuje se daljnji blagi rast prometa s ovog tržišta (uglavnom individualnog segmenta).

Preliminarna procjena redoslijeda omiljenijih destinacija

Očekuje se kako će Hrvatska zadržati dominantnu poziciju na ljestvici omiljenih odmorišnih destinacija. U krugu konkurenata, očekuje se stabilan interes za „klasične“ destinacije – Grčku, Bugarsku, Italiju i Španjolsku te Tursku.

Prognoze organizatora putovanja

Organizatori putovanja očekuju kako će ponajprije provjerene tradicionalne destinacije (Hrvatska, Bugarska, Grčka, Italija) ostati u središtu interesa. Dio slovačkih turista ipak se sve više orijentira prema egzotičnim destinacijama. U posljednje vrijeme raste interes za Tajland, Oman, Dubai, Malezija, Indoneziju, Šri Lanku, Vijetnam, Karibe, Zanzibar, ali i za Latinsku Ameriku. Turisti koji preferiraju spomenute destinacije za iste se odlučuju i zbog cijene koja je često niža ili jednaka onima u tradicionalnim europskim odredištima. U narednom periodu se očekuje da će rasti broj slovačkih turista koji preferiraju egzotične destinacije.

TURISTIČKA SEZONA 2019. – HRVATSKA

Okvirna procjena ukupnog broja dolazaka i noćenja u Hrvatskoj

U sezoni 2019. može se očekivati kako će Hrvatska zadržati minimalno razinu prometa iz 2018., pod optimalnim uvjetima postići i rast, uz veći udjel individualnih turista. Na interes slovačkih turista negativno bi mogli utjecati problemi koji se ponavljaju iz sezone 2018. – pretrpane plaže, prepunjena odmorišna središta, gužve na autocestama te povećavanje cijena.

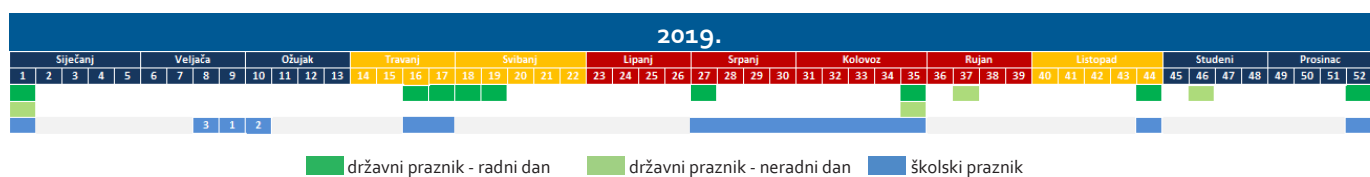
Najave zastupljenosti Hrvatske u programima organizatora putovanja

Za pretpostaviti je kako će i tijekom 2018. Hrvatska ostati glavna destinacija u kataložnoj ponudi većine organizatora putovanja.

Mjere koje bi prema mišljenju organizatora putovanja trebalo poduzeti u 2019.

1. Unaprijediti usluge i infrastrukturu.
2. Povećati all inclusive ponudu.
3. Smanjiti prerani stop bukinga.
4. Turističku ponudu proširiti i obogatiti imajući u vidu interese djece, ali i mlađe generacije generalno (noćni život, kulturna događanja, atrakcije za djecu).
5. Popusti za djecu.
6. Prilagoditi cijene realnoj vrijednosti usluga i tržišnim okolnostima.

Kalendar praznika i blagdana

Državni praznici i vjerski blagdani (Public Holidays)	2019.	Dan u tjednu	Tjedan u godini
Dan neovisnosti Slovačke/Nova godina (New Year's Day and Independence Day of the Slovak Republic)	1.1.2019	Utorak	1
Sv. tri kralja (Epiphany)	6.1.2019	Nedjelja	1
Veliki petak (Good Friday)	19.4.2019	Petak	16
Uskrsni ponedjeljak (Easter Monday)	22.4.2019	Ponedjeljak	17
Praznik rada (Labour Day)	1.5.2019	Srijeda	18
Oslobođenje republike (Liberation of the Republic)	8.5.2019	Srijeda	19
Dan sv. Ćirila i Metoda (Saint Cyril and Methodius Day)	5.7.2019	Petak	27
Dan slovačkog ustanka (Anniversary of the Slovak National Uprising)	29.8.2019	Četvrtak	35
Dan osnutka Slovačke republike (Day of Constitution of the Slovak Republic)	1.9.2019	Nedjelja	35
BDM Žalosna (Our Lady of the Seven Sorrows)	15.9.2019	Nedjelja	37
Svi sveti (All Saints)	1.11.2019	Petak	44
Day of Freedom and Democracy of the Slovak Republic	17.11.2019	Nedjelja	46
Badnjak (Christmas Eve)	24.12.2019	Utorak	52
Božić (Christmas Day)	25.12.2019	Srijeda	52
Sv. Stjepan (St. Stephen's Day)	26.12.2019	Četvrtak	52

Izvor: <https://www.mzv.sk/>

Školski praznici	2019.		
	Početak	Kraj	
Božićni praznici i Nova godina	27.12.2018	7.1.2019	
Zimski praznici - Banska Bystrica, Žilina, Trenčín	4.3.2019	8.3.2019	2
Zimski praznici - Košice, Prešov	18.2.2019	22.2.2019	3
Zimski praznici - Bratislava, Nitra, Trnava	25.2.2019	1.3.2019	1
Proljetni/Uskršnji praznici	18.4.2019	23.4.2019	
Ljetni praznici	1.7.2019	31.8.2019	
Jesenski praznici	31.10.2019	2.11.2019	
Božićni praznici i Nova godina	27.12.2019	7.1.2020	

Izvor: Eurydice